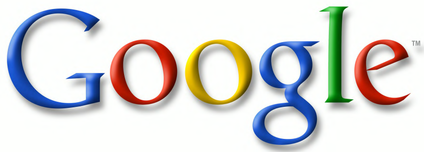
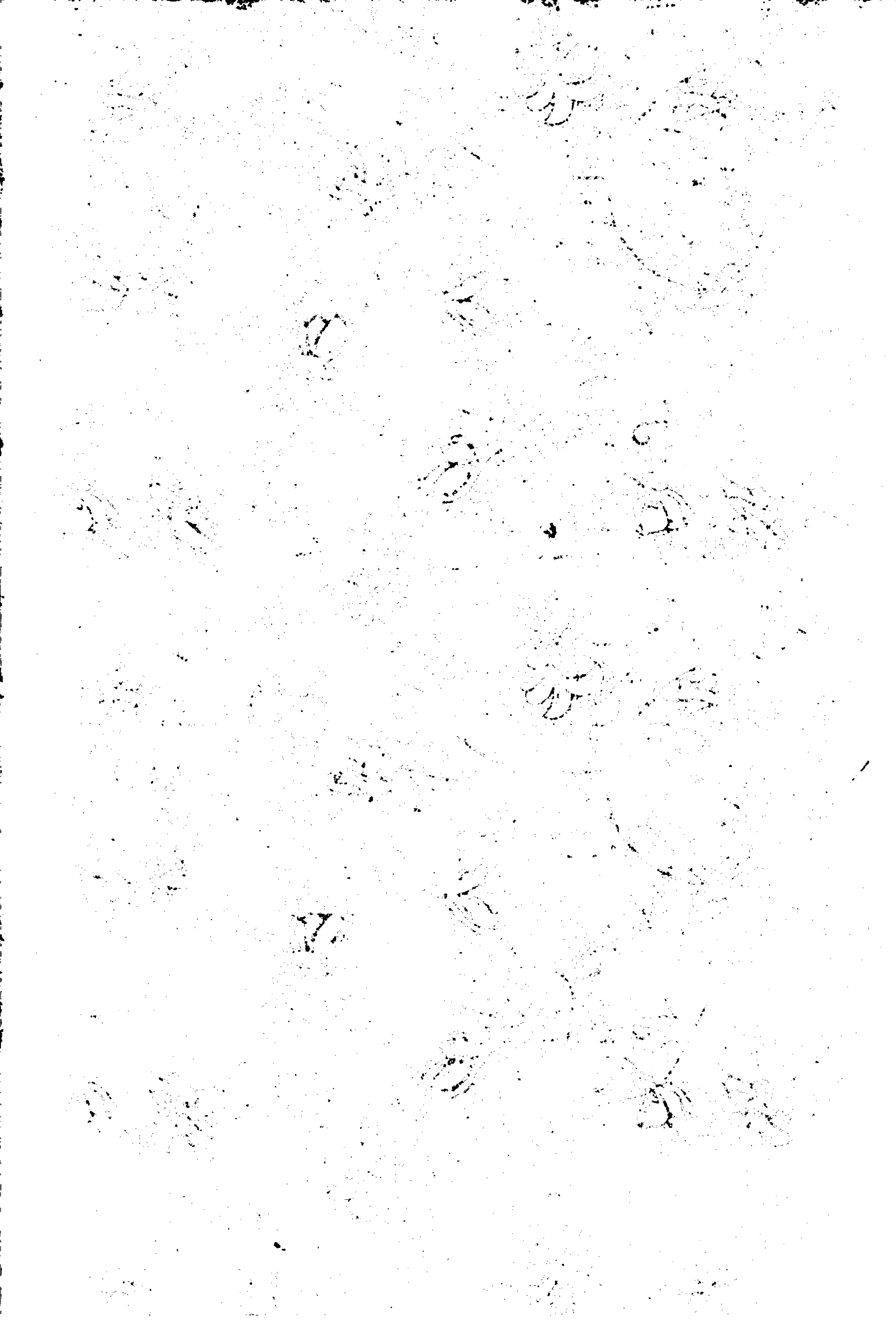

HD WIDENER
HW NNIP 9

K. G. OSSIAN-NILSSON.

HEDNINGAR

HEDNINGAR

EN DIKTSAMLING

AF

K. G. OSSIAN-NILSSON.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Vignetter af Ernst Norlind.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1901.

I.

1. — *Hedningar.*

»Écrasez l'infâme!»

Nu tarfva vi en stormvind, som ruskar oss för-
skräckligt,
som blåser ifrån hafvet burdus och frisk tillräckligt
att fylla alla lungor med luft.
Än sen, om gamla gummor få tandvärk genom
draget,
om några gamla gubbar af susandet få slaget,
än sen — ty hela världen börjar ropa på förnuft.

Nu tarfva vi en stormflod, en väldig öfversväm-
ning —
och dränker den en fårhjord och krossar en för-
dämning,
än sen — det finns tillfyllest med får.

Och välter den ett ruckel, som väntade på fallet,
så tar den med sig smutsen, som hopades i stallet,
så skurar den och sköljer den i länge glömda vrår.

Nu tarfva vi ett tordön, som mäktar mer än braka,
som gör de slöa vakna och gör de säkra spaka,
nu duga inga sofvare mer.
Nu kvittar det oss lika, om sprättar applådera,
nu hjälper intet lagom och inga hänsyn mera,
nu blixtrar det ej comme-il-faut, det tänder och
slår ner.

Det står ett väldigt ruckel och skräpar midt i solen
med fällda rullgardiner och bommadt som vid polen,
att ingen skall få tandvärk af drag.
Det står där fylldt af lögners och ruttna tankars
ånga
och tar i osund dvala allt ungdomsmod tillfånga,
för lif och lust och leenden en rymlig sarkofag.

Det står och skiner utåt förgylldt och bjärt och
präktigt,

det känner sig så gammalt, förnämt och tryggt
och mäktigt
och väntar ingen yttersta dag.
Det märker ej, hur ångor och instängda safter
alltredan börjat äta och mala i dess krafter,
hur masken gräfver gångar, och hur fukten hugger
tag.

Det vet ej, hur det unkna, det ljugande och fula
gör virket själft förgiftadt och väktarns kinder gula,
det vet ej, hvad den seende vet.
Det står där bredt och pöser mot allt som gror och
knoppas:
»I morgon skola blomstren i mina krubbor stoppas,
i morgon som i sekler och i ändlös evighet.»

Du tror på evig stiltje, du hoppas evig fulhet,
du menar ingen sälta får makt med blodets gulhet,
du litar på din timrade damm.
Så vet, jag hör det susa som af ett väldigt väder,
som knäcker träd som kvistar och bjälkar såsom
bräder
och varsnar ej, om planket är förgylldt, där det
skall fram.

Det brusar som en stormflod, en väldig öfversväm-
ning,
som krossar alla slussar och spolar din fördämning
och låter inga ruckel få stå,
som spränger dina portar och sköljer bort din älta
och fyller i gemaken med hafvets friska sälta
och lefver som vandalerna i hvarje murken vrå.

Det varslar om ett tordön, som rullar öfver landen,
som knastrar till och tänder och slungar röda
branden
i lögnernas och krankhetens bo.
Det hjälper ej, att sprutor och käringtårar ösa,
nu komma alla fångar och hämdeandar lösa,
och din förgyllda murkenhet i djupet går till ro.

Och rullar det i fjärran, och få vi ännu bida,
där skälfver en förväntan bland människor som
lida,
ett mummel »écrasez l'infâme».
Där skall väl någon bryta vår tryckande beklämning,
där skall väl någon borra en väg i din fördämning,
tills floden brusar sjungande och segertrotsig fram.

Voltaire.

I sen honom, grinarnes konung,
den kvickaste apa, som fuskat med skrift,
som doppade pennan i honung,
men förvandlade skämtande honung i gift.
Små barn, som åt honung er gladden,
I vakten er väl att gå getingen när,
ty ännu bor giftet i gadden,
och I sen, hur han grinar, den gamle Voltaire.

I sen honom, munkarnes satan,
förståndets Messias, förnekarnes gud,
den platta och pladdrande skatan,
som i världen förnam blott sin skrattstämmas ljud,
som snattrade morskt om despoter,
men tackade dock, när till hofs de befallt —

ah, men där står hans byst: ni förlåter,
jag bugar mig djupt för den gamle trots allt.

När jag hör dem predika för maten
med flottiga fläckar på trångsydd kaftan
och inpiska drängar åt staten
med skrämsel för yttersta domen och fan —
du grinarekonung, jag fattar
det gapskratt, som steg ur ditt osnöpta vett:
en människa gråter, du skrattar,
själf Zevs, om han hört dem, en skrattåska lett.

När jag ser all den ynka och feghet,
som följer dem alla från vagga till graf,
den spökrädslans löjliga seghet,
som röfvar den klarsyn, naturen dem gaf —
du hån, du är mera än skummet,
som yr på en sjö: du är gnistan förnuft,
som längtar ur dunstfyllda rummet
att föda sin låga med syrefrisk luft.

När det släkte en morgondag föder
skall plundras, bedragas och skrämmas som vi —

det blir mig för mörkt, käre bröder,
jag vill gråta mig trött, jag vill skratta mig fri;
jag vill höra en bjällerkrans ringa
sin narrsångs och grafsångs förtviflade skratt;
jag vill bedja en hånare svinga
sin fackla framför mig i feghetens natt.

Se barnen: de lyssna, de höra,
och själarnes framtid bygges af ord:
en lögn i en oskyldigs öra
är sjufaldigt hemskare brott än ett mord.
Det friska, som rakt skulle växa,
som fritt skulle söka sitt haf som en bäck,
får frost i sin märg af en läxa,
får lust till att sumpas i pölarnas träck.

Dock — I sen honom, grinarnes konung,
I hören hans skrattstämmas eviga ljud!
Nu tarfva vi annat än honung,
och gadden skapades äfven af gud.
Men I, som åt sötman er gladden
och tänken, att dumheten odödlig är:
må vara, men gift är i gadden,
gå tyst — han kan vakna, den gamle Voltaire!

Spioner.

De lyssna vid dörrar och sitta på lur
och snappa ett ord, när de riktigt ha tur,
en slant ur ett hjärtas kassa.
De rymma, de rusa, och ifvern är vild,
att se, om ock myntet bär kejsarens bild
likt dalrarnes präglade massa.

De lura vid fönster och klättra på ås
och syssla med nycklar och fuska med lås,
med bommade hjärtans nyckel.
De smyga, de krypa, och ifvern är stor:
har katten öron, så har han ock klor
och allvar i jaktens gyckel.

Dock är det blott hemtama kattdjurs gång,
det är ej det kungliga lejonets språng,
ej lejonets dödsslag med ramen.
Det är ej den furstliga örnens jakt:
de yfvas, att hararna sky deras makt,
och de lefva af dödt såsom gamen.

De bliga så smeksamt, de älska ej strid,
och läppen är hafvande jämt med »Guds frid»,
medan handen gömmer på dyrken.
De rysa för mord, och de lyfta ej dolk,
men lika afsky bland hederligt folk
ha tjufvens och mördarens yrken.

Och dåren lämnar sin dörr på glänt
och vet ej, att örat där bakom står spändt,
och att tassen är höjd för att måtta.
Till dess — törhända en vacker kväll
hans misstanke vaknar vid hakarnas gnäll
och Hamlet dödar sin »råtta».

Och hade ej dalern din kejsares bild,
ho vet, om ej ändå din möda var spilld,

farisé, och hvad lön dig kan bjudas.
Väl fruktar du mord, och du lyfter ej dolk,
men en lyssnare lönas af hederligt folk
med trettio käpprapp, Judas!

John Kinamans missionärer.

Nej, nu går det för långt, d' ä' infamt eller hur,
det var nästan det värsta, det gröfsta man sett!
Vi trodde John Kinaman var en filur —
och han saknar hvart tecken till vett!
Han har djärfts, han har sändt oss en hednamission,
sådan tevattenstölp, sådan guldgul barbar,
till oss, o till oss, som ä' födda i tron —
åh, den skymfen skall skörda sitt svar!

Vår gamla kultur och vår intelligens,
som lagt länder och väldiga folk för vår fot,
vår forskning, all sannings extrakt och essens —
och slikt ska vi nödgas ta mot!

Ha därför vi autodafeerna tändt
och helvetesbålen för själ och för kropp?
Ha därför vårt kristliga brännvin vi bränt
och vårt krut — som kinesen fann opp?

Om *honom* vi annat än opium bragt,
om vi gett honom aning om religion,
då skulle törhända vi ingenting sagt,
och fördragit en kontramission.
Men *när* ha vi pockat oss in i hans land
med skräflande snack om vår kristliga tro?
Och *när* ha vi bultat med fridstörarhand
på fredliga människors bo?

Och *när* ha vi brutit oss in i hans hem
med förledande lock och med skrämmande hot?
Och *när* ha vi straffat till lif och till lem
ett folk, som oss ej tog emot?
Och *när* ha vi tagit en brottslings försvar,
och *när* var vår kyrka förbrytelsens värn?
Och *när* ha vi plantat missionens standar
under pansarkolossernas järn?

Och nu — om de sändt oss en finbildad karl,
af upplyst, af ädel, af frisinnad klass —
men en halfrå, förskärrad och simpel barbar —
snart ha vi dem kanske i lass!
Åh, tänk er dem trångbröstadt visa förakt
för vår bildning, vår kyrka, den kristliga tron:
nej, då låt oss se, att vi yppa, hvad makt
som är gömd i vår religion.

Låt oss resa oss då som en man, som ett folk,
låt oss fösa de gula barbarerna ut!
Låt vår näfve, vårt stål vara tecken och tolk,
att vi läst evangelium till slut!
Hugg, mörda och slå under korsets banér
med det bildade Preussen i spetsen och tsar'n!
Ja — »djärfvas barbarerna se åt oss mer,»
slån ihjäl både kvinnor och barn!

Oom Paul.

Den där gubben med kyrkhatt och pipa
och betänksamma gammalmanssteg, —
så, ni menar han råkat i knipa?
Åh, han reder sig nog. Han är seg.
Ni kan se, hur i blicken det plirar —
och ni tro, att den gubben är dum?
Nå, få se, hur han kryssar och girar,
om han ger sig en endaste tum!

När hans stridsmän i öknarna snubblat,
som en Moses han stått för sin stam:
i hans pipa det knastrat och bubblat,
och dess eldstod har lotsat dem fram.
Filisteer och svarta heteer,
som inkräktade Kanaans land,

de ha fallit för Herrens hebreer,
såsom säden för skördarens hand.

Och Herren har stridsmännen skiftat
ett Kanaan ymnigt och godt.
För hedningar lagar de stiftat
och skördat, där hedningar sått.
De ha suttit i skuggan af palmer
och skuggan af fikonaträd
och lofvat sin Herre med psalmer,
medan hedningar bärgat dem säd.

De hedningar larma och säga
(ty hedningar föga förstå):
»Först tar han den jord som vi äga,
nu tager han ock våra små.»
Filisteernas ungar han döpte,
och Herren vardt döpelsen huld:
ju flera till Kristum han köpte,
desto rikare vardt han på guld.

De säga han jobbat i hudar,
de förvränga hans minsta bedrift,
ty de villas af främmande gudar
och förstå ej den Heliga Skrift.

De förstå ej, att Herren kan välja
ett folk till sin egendomslott,
ett folk, som får jobba och sälja,
där man hedningar dömer för brott.

De förstå ej, att heliges ränta
för Gudi är helig och god,
men att hedningar skamligt procenta,
när de njuta sin svett och sitt blod.
De försmäda den helige »massan»
oheligt som girig och snål,
när han handlar och vandlar med kassan,
som den vore familjmonopol.

Hvad gör det, att hedningar larma:
»Kom, hämnom vår plundrade stam?»
Ty Zebaoth skall sig förbarma
och komma de vrånge på skam.
Hvad gör det, att hedningar knorra
om heliges orätt och veld?
Den Starke, som dömde Gomorra,
skall regna med svafvel och eld.

När Babel förhäfves mot Herran
med eldrörs och krigares hot,

ej Israels konung är fjärran,
han lägger dem ned för sin fot.
När de trösta på skepp och på master,
när de måtta sitt krossande hugg — —
då går Krüger och röker sin knaster
och plirar och skrattar i mjugg.

Pombal.

Den blåa luften söfver,
och sömnsjuk dyning rullar
sin sydlandsveka slummersång
mot strandens snäcksandskullar:
en ängd af lyckoklöfver,
ett land af mjölk och honung,
af lek och slummer dagen lång
för tiggare och konung.

Det glada folket leker,
den arme tiggarn sjunger,
och komma pest och hungersnöd,
en konst i pest och hunger!
Madonnan man beveker
med offerslant i håfven
och syndar gladt intill sin död
förlitande på påfven.

Men öfver lek och danser
och öfver pest och hunger
en allvardyster melodi
i blåa luften sjunger.
Den tonar om monstranser,
om list i munkehjässa,
om girighet och tyranni,
en hjärtlös penningmässa.

Den mumlar öfver landet,
den ligger som en mara,
den kunde kanske jagas hän,
om någon djärfdes bara . . .
Där smyger silfverbandet
om daln, och jollret söfver,
där stå platan- och myrtenträn
med sömnens himmel öfver.

*

Det tågar af soldater
vid trummans dofva ton
och pater invid pater
i ändlös procession.
Och folk i strömmar strida
omböljar tågets svall:
»Vårt helgon Malagrida gif
oss åter, o Pombal!»

Det tågar af soldater,
och Malagrida dör;
då hviskar munk till pater:
»Hvad ha vi dömt 'en för?»
Då svaras munk af pater
med axelryckning kall:
»Man måste rädda eget skinn
för kättaren Pombal!»

Det tågar af soldater
vid trummans dofva ton
och pater invid pater
i ändlös procession:
»O vi Pilati likar,
vår feghet straffas skall,
i landsflykt har han drifvit oss,
markisen af Pombal!» —

Det tågar af soldater
i evig exercis:
»O tag från våra stater
i nåd vårt plågoris!
Han för oss mot spanjoren
att värna Portugal:
finns ingen som befriar från
befriaren Pombal?

»Han bygger skepp och städer,
han murar hamn och kaj,
han tar från fromma fäder
utsugna Paraguay.
Han kallar våra kloster
okunnighetens vall,
och munken drifs till arbete
af herren till Pombal!

»Han tvingar oss att träla
för kläder och för spis:
att lättjas är att stjäla,
så heter hans devis.
Han trugar oss i skola,
blott kunskap ger han kall:
anamme själfva djäfvulen
markisen af Pombal!

»Han våra skutor leder
igen på upptäcktsfärd
att vinna makt och heder
som förr i Gamas värld.
Han tvingar oss till lyckan:
du vill ej, men du skall.
Han själf är själfva djäfvulen,
markisen af Pombal!»

I harnesk bland soldater
i fyradubbelt led
han ger med sträfva later
befallning och besked.
Han går bland knutna näfvar
och väntar på sin dolk;
han har en skonlös fiende:
det är hans eget folk.

*

Den stolta, sköna sagan,
nyss rörde den mitt öra.
Det blänkte till likt gryningen,
som solens bud skall föra.
Men ingen tvangs af agan
att varda fri mans like,
och sömnigt skvalpar dyningen
ännu kring sömnens rike.

Det mumlar öfver landet,
det ligger som en mara,
det kunde kanske jagas hän,
om någon djärfdes bara . . .
Där smyger silfverbandet
om daln, och jollret söfver, —
där stå platan- och myrtenträn
med sömnens himmel öfver. —

Alkibiades.

Re'n längtar Atena, vår moder —
o Nikias, tänk dig så rörande:
hon vågar ej utan mitt hörande
hjälpa ur rännstenen gudarnes stoder.

Res, Frynikos, tacka gudinnan för senast —
och tack för ditt bud —
men säg, att en månad hon väntar allenast,
så skall segern försona den vredaste gud.
Hvad säger du? Måste jag *genast?*
Det var ledsamt för er,
ty hären är färdig till slag, som du ser;
och så flyktig på vingen
som lyckans gudinna, det vet du, är ingen.
Är Hermes mig vred?
Än se'n — Poseidon är vida förnämare
och Ares med.

Res hem, och bed Hermes se om sina krämare,
och låt Alkibiades få segra i fred:
där har du besked!

Hvad nu? Ha de tagit ifrån mig befälet?
Du hör, hur de knota, de tungtbeväpnade!
Själf Nikias häpnade —
atenarne mörda sitt hopp, och skälet?
En nyck: man vill hafva ihjäl'et.
De straffa sig själfva för fältherrens brott.
Jag menar, vi segrat *utan* försoning:
se, liksom en taggskrudad igelkott
står spjutskogen trotsig mot gudarnes boning.
Må Zevs slunga blixtar mot gudlösa män:
från hjälmarna blixtrar det modigt igen.
Om Zevs med ett åskmoln sin hjässa bekransar,
här ville vi åska med sköldar och lansar.
Må man låta mig slåss,
och sedan — sedan döme man oss!

Du står ej att beveka,
o Frynikos, prästernas tolk:
du menar med skäl, att atenarnes folk
ej är värdigt att härskare leka,
och Sicilien vill du dem neka.

Nåväl,
du kan ha dina skäl.

Det vore ej hierofanter
till fromma och tröst
att höra på alla kanter
min lofsång af ungas och åldrigas röst.
De skulle sin nattro förlorat,
om Alkibiades, den hädaren,
bespottarn, förnekarn, försmädaren
sitt fosterlands ära förstorat.

Och hade, trots hermer kring gator och torg,
jag segrat — hvad vådligt exempel,
hvad fara för tro och för tempel!
Då vore den störtad, er trygga borg,
då vore ert höga orakel
ett afslöjadt gammalt spektakel.

Ja, höj du handen besvärjande,
då var, som jag sagt,
mitt krig ett förhärjande
krig emot lögnens makt.
Då vore, trots allt hvad de siat,
Aten till evärdlig tid från gudarnes ogunst befriadt.

Du nekar — så hör, för ett skämt
allen huru gudarne klaga!
De gudar I åkallen jämt,
de äro så ringa och svaga,
att ett gyckel kan ta dem afdaga.

Vore jag gud,
hvad vore mig krypens försmädelse?
Hvad vore mig lofsång och hädelse
förmer än tu skvalpande vågors ljud?
Hvi skulle det göra mig molnig och dyster,
om ungdomen ute på äfventyr,
af ruset yr,
klädt sig ut till epopter och myster?
»Min unge satyr,
du må skalkas, så mycket dig lyster,
ty för mig, som är gud,
en bön och ett skämt äro endast tu svallvågors ljud.»

Vid mig själf — om jag prästerna unnar,
att ett skämt skall atenarne slå!
Ni alla, som stå här med gapande munnar,
hvad gapar ni på?
Kom med, har ni lust att Sicilien befria,
så vinna vi slaget, hur mycket de skria!

De mumla. — Rätt så,
Kallipides, låt eder vilja förstå!
I begären
jag skall »fria mig själf inför hären».
Det skall »röfva ert mod»,
om »er fältherre rört vid en gudastod».
Dårar I ären!
Du vill veta, innan du kämpar, kamrat,
om »en gud ligger bakom atenarnes hat».

En gud ligger bakom, dessvärre,
som jämt var atenarnes herre.
Aten är en underlig mor,
hon lider ej höra en son kallas stor,
hennes ynnest är blott för de smärre.
Och *afund*, kamrat,
är den gud, som står bakom atenarnes hat.

Men nog skall det dröja,
tills storvuxen son
sin trotsiga nacke vill böja
för hierofanternas hån.
Och hellre än helige hånare glädja:
atenare, godt,
jag är skyldig till gycklet I kallen ett brott,
och jag ämnar till framtiden vädja.

Ja, flyn,
jag vill spara er eder förfäran,
I vettskrämda harar, som darren, att skyn
med en blixt kunde gjort er den äran!

Och du, o Atena, som dömt
en ohörd flykting till Hades,
törhända bevisar han, förr än du drömt,
att han lefver, din Alkibiades.

Præterea censeo...

Från urminnes tider, så långt man vill söka tillbaka,
har hon lättjat sig till de trälandes sparade bröd,
bedragit den tårade hungern på nödtorftens kaka
och himlat sig kallt vid massornas skriande nöd:
»Betänken, hur ljuft i himmelen maten skall smaka,
när med hunger och törst I möten förbarmaren
död!»
Om som åskan den ljöd,
med hämnareord mitt hjärtas röst skulle skaka:
»Slå ned — åh, slå ned!
Och må jorden få äta för himlen sin beta i fred!»

Från urminnes tid har hon folkets slant i sin kista,
från urminnes tid har hon massornas blod på sin
hand.
Hon har prydt med Guds nåde de mäktiges brott
till det sista,
hon har stramat med ifver despoternas snaror och
band.

Hon har vattnat och släckt, om det anades bara
en gnista,
hon har fradgats och fräst, om ur gnistan väcktes
en brand.
O I själar af sand,
mitt hämnareord jag ville i klipporna rista:
»Slå ned — åh, slå ned,
du himmelens blixt, och må hydran vara din ved!»

Från urminnes tider hon hatat det friska och fria,
hon ympade gifter på friskfödd ande och kropp,
mot hälsa och lif hon dundrat sin strafflitania,
hon väckte ur gömslena ljusskygga lasters tropp.
Den vuxne hon tvang som ett barn hennes spenar
att dia,
förnuftet hon snöpt, och själen fick vissna i knopp.
O vaknen då opp,
I lögnsöfda själar att stöna och klaga och skria:
»Slå ned — åh, slå ned,
ty med spenarnas mjölk hon pesten i ådrorna spred!»

Från urminnes tider hon kraften i oket spände
och knäckte dess udd med en fånges gissel och
svält.
Förgäfves mot muren den arme sin hjässa rände,
förgäfves röt han om frihet och rättvisa gällt,

i motsträfvig rygg hennes fångvana verktyg bände,
och gubbsliten kraft gick i slafjärn tåligt och snällt.
Själfva kedjorna gnällt,
som bevittnat den slösade, härliga styrkans elände:
»Slå ned — åh, slå ned
våra länkars våld, du tanklöst hamrande smed!»

Från urminnes tider hon fablat, ljugit, bedragit
och smilat och smekt, där klorna ej rätt fingo fatt,
och, när åter en lögn i lättrogna öron hon slagit,
triumferande pöst med ett rått och hånande skratt.
Hon har vågat — ja, midt på dagen sitt skynke
hon tagit
och sträckt emot solen och skrålat: »Nu är det
natt!»
Men schack — hon är matt,
ty dagen är dag, och ljuset har ögonen tvagit:
Slå ned, åh, slå ned,
ty en dagsljus lögn gör den blidaste lyssnare vred!

Nu är räkningens dag, och samtliga synder få
tunga,
och dropparna vägas, som pärlat från panna och
sår:
»Se, här äro *vi*, du gjorde oss gamla från unga,
se här våra striders, här våra nederlags spår!

Se, här äro *vi*, du lärde oss gråta för sjunga,
du tog med en lögn vår ungdoms, vårt växandes år!
Men hämnden dig når,
och hafvet skall spruta, jorden och himmelen ljunga:
»Slå ned — åh, slå ned!
När den skändliga dör, hon tager sitt helvete med!»

II.

Narses.

Härskarinna,
du vill jag skall spinna,
du vill mig ej unna det beröm jag haft kärt.
Du säger, att jag sniken
mutor begärt:
det har Kyrios mig lärt,
så är seden i Kyrios' riken

Härskarinna,
du vill jag skall spinna,
du vill hölja med löje mitt fältherrelof.
Du säger jag krupit,
att smickersaft jag drupit
i Kyrios' höga öra, tills hans samvete sof:
du vet det, o härskarinna, så brukas vid ditt hof.

När du tömmer
på min värnlösa hjässa din förbittringsfyllda skål,
du glömmer,
det var jag, som gjort din stad till all världens
metropol.
Härskarinna, du förlåter,
mina skatter äro byten från besegrade goter.

Jag tål ej att gäckas
af din skadeglada tross,
mitt skal är som en snäckas,
men min själ är en koloss.
Och hellre än i palatsen
aktas som en atom,
ville jag möta satsen
af en best i din hippodrom.
Jag passar ej, där de spinna, —
din stoltaste seger jag vann.
Ja, vore du, härskarinna,
en hälften så kvinnlig kvinna,
som jag är en manlig man!

Härskarinna,
du vill se din fältherre spinna?
Din harm gör mig skrämd.

Ja, bringen då Narses en slända,
och lär, hur han silket skall vända.
Furstinna, du bedrar dig, jag tänker ej på hämnd.
Jag rynkar ej brynen,
har idel sol i synen —
de fnittra, de små grynen,
de fnittra åt Narses och krönikan, där Narses
skall bli nämnd.

Härskarinna,
Narses kan spinna
de finaste små trådar, må du tro.
Än är det en tafatt spånad,
men vänta blott om en månad —
du skall blifva med rätta förvånad,
att en spinnare, fordom så hånad,
så fintligt och händigt en silketråd kan sno.

Märk väl, o härskarinna,
det silke du ser mig spinna,
det skall du väfva sen.
Du kan väfva riktigt på skarpen —
gör ingenting alls, ty varpen
blir äldre än många fästen af sten.

Du må glädas, o härskarinna,
som lärde din fältherre spinna,

nu lär han sig väfva med.
Det kommer att gläda dig äfven
att skåda färdig den väfven,
som väfts af den hånade näfven,
tills den svepes om pansarryttarnes splittrade led.

Härskarinna,
ger du mig lof
att lämna ditt hof?
Du är djärf för att vara en kvinna:
det är farligt att lära en fältherre spinna,
det är farligt att göra till spindel en själ
och icke slå spindeln ihjäl.

Marat.

Jag håller ej tal som Danton, jag,
och jag är ej profet som Robespierre.
Jag ger hin Rousseauanernas sång, jag,
och den gycklande satan Voltaire.
Hvad jag tror? Ja, det vet icke tusan,
men jag tror på förakt och på spe,
och jag tror, att den tionde musan
har lärt mig mitt ord: »Écrasez!»

Jag tål inga finter och knep, jag,
som fanken ger junkrarne in.
Jag talar med sablar och rep, jag,
och slår käft med madame Guillotine.
Ni babblar om nåd — jo, jag tackar,
ni babblar om framtidens stat:
voilà — här är fullt upp med nackar,
voilà — låt maskinen få mat!

Och nu är det jag som är prins, jag,
och nu blir det jag som blir sträng:
när jag letar i minnet, så minns jag,
att ni skällde mig fordom er dräng.
Monseigneur gjort min ryggrad så böjlig,
monseigneur gjort Babette till hetär —
monseigneur, åh ni finner mig löjlig,
som kan komma ihåg sådant där.

Men ett minne, ett minne det har jag,
som ni inte kan väga med guld —
och jag minns, som jag minns kära far, jag,
kära far har ni utpint för skuld.
När han slet, gafs betalning i slängar,
när han grät, fick till svar han ett skratt:
»Monseigneur tarfvar själf sina pengar
till hasarden på hofvet i natt.»

Ni som solat i höghet och prakt er,
bort det, att jag bannar er, jag!
Hvem djäfvulen skulle väl sagt er:
»Ni skall svara för dåden en dag?»
När i sekler man vetat och känt sig
i hägn af sin börds majestät:
att gud fader i sömnen har vändt sig,
hvem fan kunde tänka sig det?

Men nu är det jag som är prins, jag,
och nu är det jag som är gud,
och jag tänker ni märker jag finns, jag,
ej allenast af snarkande ljud.
Se, ni ser mina byxlösa änglar,
se, de ana hvar nyck i mitt sinn,
se, de bärga mitt skördefälts stänglar
hos min heliga fru Guillotine.

Förr var ni som kung i ert landskap
med brudrätt och tionderätt,
och fan måtte bo i ert grannskap
och ej stå i gunst hos er ätt!
I lekten en pantlek: Bastiljen,
I leken den leken ej mer —
hvi gören I ej hvad I viljen,
hur rådde vi slafvar med er?

Ni som hör girondisten orera
om rätten att knäcka en nöt,
låt ni medborgarinnan claquera:
»Mondieu, hvad den gossen är söt!»
Jag ger fan er musik och er sång, jag,
ej hjärtan, blott luntor jag tändt,
jag har ingen vitter salong, jag,
mitt namn är Marat — är det kändt?

Ni som hör dem i kapp profetera,
hvad sumpen om framtiden vet:
jag säger dig, spåman af lera:
helst efteråt blir jag profet.
Jag har blott en sång till att sjunga,
en visa om smälek och ve,
jag har blott en vers på min tunga:
»Écrasez, écrasez, écrasez!»

Min musa, den tionde musan,
har intet att sia er stat —
men hata, men hata, för tusan,
jag känner igen edert hat!
I föraktet speglar förakt sig:
säg ifrån, hur det känns, om er täcks!
Mitt tålamod har gått och lagt sig,
och jag tänker väl knappt, att det väcks.

Hvad sölar ni där vid kanonen?
Låt Danton hålla prydliga tal,
mitt festtal har åskan i tonen,
och min sång är en afrättssignal.
Ni babblar om nåd — jo, jag tackar,
ge fyr — och om framtidens stat —
voilà — här är fullt upp med nackar,
voilà — låt maskinen få mat!

På cirkus.

Numro tolf.
Nu är spänningen ny ifrån väggar till golf.
Ett sorl genom salen:
in rullas på hjul en tiger från Bengalen.

Man ser, han har nyss blifvit skild
från djunglernas blodiga nöjen.
Nu bleknade bänkarnas löjen:
»O Je, han är vild!» —
»Ni hör, hur han ryter!» —
»Han hukar sig ner — han tar sats!» —
»Kära vän, ni har fått en så bortskymd plats:
har ni något emot, att jag byter?»

Gudilof, att ej än hvarje tiger är tam,
som hamnar i tama Europa!
»Nej, så hemskt han drar sig tillhopa!» —
Där svimmar en dam.

Han slickar med smekande
ögon publiken.
Han tar språng — bah, stängerna rassla ekande.
Han snor med svansen i luften lekande,
han ber så bevekande,
han ber om djunglernas konungariken.
Men svaret blir nekande,
och han lägger sig ner besviken.

Ha! Se, står ej dörren på glänt?
Ett tyst, ett andlöst moment.
Så ett skrik —
ett slammer — ett fall — ett frö till panik —
en nödropskvartett — snart tjuter väl kören.
Då bugar sig herr direktören:
»Högtärade publik!»

Han pekar på buren och visar,
att dörren är stängd,
hvilket storligen lisar
en modig, men lätt färgskiftande mängd.
Och herrarne få sin normala längd
och storskratta: »Se, hur han kisar!»

Catilina.

Huru länge, huru länge, Catilina,
huru länge vill du skratta dem ut?
Dina fienders tålamod skall sina,
om de vore än så fega, Catilina:
alla hundar visa tänder till slut.

Du beskrattar deras heliga fester,
du gör narrspel af augurernas makt.
Du gör narrar af alla deras präster,
du gör pontifex till narrarnas mäster,
du gör offren till gyckel och förakt.

Du förhånade plebejernas later,
dina stickord lämna ingen i fred,
du kallar dem för slafvars kamrater,
ovärdiga att styra med i stater —
fy, din tunga är för ettrig och led!

Du begycklar hela kälkborgarrasen —
förvägne, ser du sanningen ej:
en på tusen står öfver populacen,
men för resten är samma vin i klasen,
och för resten är Roma plebej.

Du förmenar dem rätten att bedöma,
när de sakna makten att förstå —
Catilina, du är skapad att drömma:
du som hör, hur deras visdomar strömma,
sju af åtta blefve döfstumma då.

Du fantasten, du, med skeptikerminen,
ännu snattrar du om gudar i det blå:
dina pärlor passa illa bland svinen.
Se kring trynena de breda, nöjda grinen:
»Uff, tacka vill man ållon ändå!»

Dina kamprop de kalla för tirader,
de trifvas som de ha det excellent —
håll in med dina renlighetsbravader,
du förolämpar själfva gud fader,
som gjort gyttjan till svinens element.

Se, Cicero som nu är på modet,
håller tal inför Romas senat,
och senatorn med det adligt blåa blodet
nickar bifall och ler, som han förstod'et:
nu gäller det att värna vår stat.

»Huru länge, huru länge, Catilina,
huru länge vill du egga vårt hat?»
Du gör ingen skillnad, Catilina,
emellan de simpla och de fina,
mellan ockrarn och Romas senat.

Du trotsar på dig och de dina,
du skriker om veld och förtryck.
Du lyfter ditt hufvud, Catilina,
så högt, som om ej ockrarne de fina
hade vapen till tjänst för sin nyck.

Du skriker om fattigdomens pina,
hur svultne bland fråssare förgås.
Haf akt, ty vi fasa för de dina,
vi veta, att en bila, Catilina,
är slipad för dig — eller oss!

Madame Sans Gêne.

Det sägs, att åt samtidens störste man
en sanning hon sagt, som kanske var sann:
och gärningen fann
beundran i hela den frisinta ängden.
Den väldige nickade lugnt och fördrog:
men tänk, om Madame ägt dristighet nog
att säga en sanning åt mängden?

Atlas.

De glädjas däruppe i gudarnes himmel
olympiers glädje, i åskskyar skymd.
De le, när de se i en bottenlös rymd
mig nedstörtad tumla i världarnas vimmel
och i djupaste nöd
mig söka en sol eller måne till stöd.

Och segrarne skåda från himmelens spetsar
mitt famlande fall genom Erebos' natt,
och öfver mig skallar ett osläckligt skratt,
när likt hjulet mot okända djupen jag kretsar,
när bland tusende klot
jag snubblar och snafvar på halkande fot.

De blixtra i fjärran, de nalkas, de sjunga
sin dallrande ton, när de glida förbi,
i en öronpinande hymnmelodi

för den, som bär smädelsens hat på sin tunga,
för den, som ej haft
sin glädje af kärlekens skaparekraft.

Ha, evighetskäkarna vidgade gapa
att sluka rebellen, en liflös atom.
Min ovän förgat, att i rymdernas dôm
ej kärleken blott, äfven hatet kan skapa.
Min ovän förgat,
att mitt bröst är ett sjudande kaos af hat.

Förgäfves, I gudar, er skrattåska rungar
bland lydiga världar och ekande klot,
förgäfves bak skyarna blinkar ert hot,
förskräckande jordkretsens slafvar och kungar.
Jag hatar, jag vill:
och åter den tumlande flykten står still.

Ur hjärtat växa min varelses rötter,
och skjuta ej sippor af hatarens vård,
af tistel och bolmört är fullt i min gård,
och trygg står min tanke på stadiga fötter.
Trotsigt och gladt
bland mumlande himlar ger eko mitt skratt.

Du spökrädda makt, du ärnar mig krossa,
du slungar din åskknall emot din rebell,
du väger på armen en lösbruten häll,
du måttar med Pelion, Olympos och Ossa:
jag räds ej ditt krig,
jag slår dina småstenar åter till dig.

Jag räds ej din stråle, jag räds ej ditt dunder,
jag smider väl viggar så bra som Vulkan,
och är du en gud, så är jag en titan:
mitt välde är muradt på bergiga grunder.
Om du bjuder förbund,
på mitt finger din jord kan få dansa en stund.

III.

Vår.

Liksom en panter är jag,
hukad till språng på världen.
Älska och döda begär jag,
älska och stupa för svärden.
Ej ibland rankor blyga
lurande sakta smyga,
nej, med ett rytande flyga
fram, så att kopplet hejdas på färden!

Skogen blommar och brottas,
stretar med seniga fötter,
sträfvar att stänga min grottas
ljusning med rankor och rötter.
Skogen är lockelsens gömma,
tusende aningar drömma,
söfvande dofterna strömma,
grenarna digna af mandlar och nötter.

Lockelsens styrka stegras:
liksom ett öga drömmer
skogssjön, och allt besegras —
palmen som järneken tömmer
villigt sin själ i dess sköte.
Ha, jag vill trotsa dess möte,
ha, om så vågorna slöte
kroppen i famnen, som fasor gömmer!

Hjortarna beta spaka,
dricka ur insjöbägarn,
öronen lagda tillbaka,
lyssnande skyggt efter jägarn.
Ha, jag vill trotsa hans lansar,
pilar med fjäderkransar!
Fram jag i solen dansar,
fram, så att bågsträngen slaknar för ägarn.

Midt i ett koppel, som skäller,
bidande sammankrupen,
medan flyktande gnäller
hjorten i urskogsdjupen,
midt ibland ögon, som brinna, —
jag eller döden skall vinna,
framåt, och blod skall rinna,
fram — och så flyger jag jägarn i strupen!

Liksom en panter är jag,
lysten på blod som döden.
Älska och dricka begär jag
hetaste unga glöden.
Värld, på din strupe jag ligger,
trotsar och trugar och tigger,
värld, på din strupe jag ligger,
dricker och dricker ur forsande flöden!

Trumman.

Orörliga som spjut stå tysta poppelträn
mot slätternas ljusnande rand.
Ett virrvarr af toner tynar sakta hän
i västerns dimdunkla land.
En aning af flöjter, af skramlande kastanjett
än hviskar i öronen på slumrande slätt,
än kvider violin sin sång om böjda knän
och om tårar, som sugas af sand.

»Nous dansons, nous dansons» — det är orgiens
röst som dör,
det är lifsledans falskstämda skratt.
»Nous dansons, nous dansons» — det är sjuka
nervers kör,
som stormat en feberhet natt.

Det dansade i blodet en öfverretad hast
att fånga det sköra prålet, innan sista bubblan
brast —
och nu är natten slut: det gulnar utanför,
och balljusen aftyna matt.

»Nous dansons, nous dansons, papillons de rococo,
medan blekheten skyles af smink:
Stäm upp, I violiner och låt samtliga pukor gå,
än lyder la France vår vink!
Kom, låt en menuetto oss tråda, min galan:
dansons, eh bien, dansons, ah, dansons sur le volcan!
Ma chère är slapp i leken, och dess läppar synas grå:
qu'importe — bara foten är flink!

»Fini!» — Allt förgår i morgonrämnans glöd,
som om himlen i eldsflammor stod.
»Bah, solen är ett svärd, och skyn är en sårnad röd,
full af droppande människoblod.
Bah, morgonen är en afton, och dagen en domedag!»
Knappt glida slappa fingrar öfver lutan ett drag.
»Bah, världen är en gäspning, och människan är
en död,
och dårskap den hoppfulles mod!

»Fini! Men låt oss dö som på bålet Sardanapal,
låt oss spela vår morgon ett spratt!
Qu'importe, att himlen färgas och morgonens
hane gal —
mer vin och mer smink och mer skratt!
Än är det natt i Frankrike, så länge kungen vill —
låt bomma alla fönster och skrufva luckorna till:
stäm upp, I violiner, stäm upp tilll lekande bal,
och vare för evigt det natt!

»Ah, dansons, ah, dansons, papillons de rococo:
kom, herdinna, och kom, min galan!
Om moucherna dansas lösa och puderskyarna gå,
ah, dansons, attendons le volcan!
Törhända var det en sägen, att morgonens ljusning
gryr,
åh, hell den eviga nattens amourer och äfventyr —
åh, spe åt det fruktade spöket! — Mon dieu, hvarför
blekna ni så
för ett aflägset, doft rataplan?

»Mon dieu, det är vakten bara, slottets schweizare-
vakt,
som trummar därute revelj.

Det är tyskarnes drumliga pinnar, som rulla sin
haltande takt —
bryt halsen af denna butelj!»
Rataplan, rataplan —. »Hvad rör oss en hvirfvels låt?
Hvad är oss ett vaktombytes tröttsamma krigarståt?
Mig synes, som redan vulkanen aska på kinderna lagt,
hvad är det, som skrämt er — förtälj!

»Det nalkas, det växer, du bleknar, min kusin,
det är intet reveljen du hör,
Det dånar, det skakar som en brakande lavin —
hvem är det som trumpinnen rör?
Så rullar intet tordön för en finger, som är lejd,
så manar ingen legoknekt till dåd, till dom, till
fejd, —
jag läser ett svar i din dödsstela min:
nu är natten förbi utanför!» —

Förbi — rataplan — papillons de rococo,
er orgies tviflande spe.
Till storm, till attack dessa trumhvirflar slå,
till fejd emot ynka och ve.

Rataplan — rataplan — det är nya tiders makt,
som lämnar vaktombyte åt eder trötta vakt,
det är gubbarnes sekel du där såg förgå:
le jour de gloire est arrivé!

Vår tid.

Ja, gnäll och gny er klagolåt,
er jämmer öfver tidens gång:
er ungdom skred en annan stråt,
och annat klang er framtidssång!
För oss, för oss är lifvet nytt,
för oss har släktet mod och märg,
för oss har nyss en morgon grytt
med fågelsång och rosenfärg.

Det hamrar på i säker takt,
det rasslar fram i eld och rök:
i välde växer mänskomakt,
i djärfhet bragd och mans försök.
Titanens själ i dödlig hamn
bespejar himlens tempelsal
och nämner hvalfven där med namn
och täljer deras lampors tal.

En senfull och energisk ätt
eröfrar käckt sig län och land
och spränger berg och banar slätt
och tvingar växt ur öde sand
och slår barbarens tappra mod
och stormar gamla seders vall,
tills frö skall suga must ur blod
och frihet gro på murens fall.

Ja, gnäll och gny åt världens gång
och längta till er störda frid —
för oss är lifvet framtidssång,
för oss har grytt en väldig tid,
en tid för bragd och hjältekraft,
för fantasi och vingad håg:
för oss har tiden märg och saft,
och löftet läser dess prolog.

Stig trött i dina kamrars kvalm,
du grubbeltunga åldringsvärld:
du rädes våra släggors malm
och våra hvassa tankesvärd!
Sjunk tyst på kudden ner, och dröm
om hvila, ro och tro och frid: — —
Tag med, tag med oss, starka ström,
och fyll vår själ, du stolta tid!

Amerikaner.

I söner af formen och frasen,
I barn af madame Etiquette
med hjärtfel och bleksot i rasen,
ur vägen för framtidens ätt!
I själar, som lärt ur romaner
er urblekta konversation,
I kallen dem amerikaner,
som gnola på framtidens ton.

Indeed, de ha ångan i blodet,
you know, de ha stenhårda knän,
all right, är ej dräkten på modet,
snart kommer det ändå därhän.
De spela om lifvet på lotto,
de tappa, men gifva sig ej:
ur vägen, så är deras motto —
hvad gör så ditt öknamn »plebej»?

Well, ögonen skimra så kalla,
de kyldes i tillvarons kamp.
I striden de lärde befalla
bland tusendens knuffar och tramp.
Med målsäker vilja de forma
af farorna medel till makt
med islugn, där angreppen storma
och isköld för lättjans förakt.

Du bär på det passandes börda
hvar gång du vill våga ett steg:
de djärfvas att så och att skörda
sin självplöjda nybyggarteg.
Du sitter och ironiserar
ditt dimdunkla drömmaremål:
du hör, legionen marscherar,
och musklerna äro af stål.

Du hör, det är ånga i gången,
du ser, det är värme i blod,
du hör, där är mening i sången,
fast dräkten ej passar ditt mod.
Där skälfde väl också en sägen
kring truppen i hvardagens damm,
innan lifvet gaf lösen: »Ur vägen,
här ta vi oss rätt att gå fram!»

Det klang väl i spädare strängar
i bröstet en glömd melodi,
fast det *nu* är »Fortuna» och »pengar»,
som trumma sin stormmarsch däri,
fast det *nu* är mot jordbyggda fästen
de resa sin stege till storm,
fast de *nu* ej ha vingar på hästen
eller trenser på sin uniform.

Hurra, där är ungdom i blodet,
om marschvägen ha de besked
och — ställa sig hinder mot modet —
petarder att splittra dem med.
De känna ej tviflet och skräcken,
ej val mellan mål eller mil,
de dra sin revolver på fläcken,
om i gräset det rörs en reptil.

Det är framtidens aristokrater
med ära och sköld af sig själf,
fast salongen ej skapt deras later,
men kampen med berg och med älf.
De ha ingen fritid att spana
i evighetsgåtorna blindt,
de unna er edert nirvana,
er skepsis och eder absint.

De se inga knyckar på nacken
eller gester af gammal-förnäm:
ett stenhus har mer än baracken
af framtidens crême-de-la-crême.
De välja sig fritt sina säten,
när segrande målet de nå,
och trängs det för digra beläten:
»Gif plats eller hyra för två!» —

De kallas för amerikaner
i nutidens finhyllta stat,
de hafva ej fått ur romaner
sitt märke af aristokrat.
Du sitter och ironiserar
ditt dimdunkla drömmaremål —
gif plats, legionen marscherar,
och musklerna äro af stål!

Imperialism.

Vårt mål är imperium romanum,
anglo- slavo- germanum,
väldet som gränser ej ser,
imperium numido-scytarum,
en oändlig orbis terrarum,
lyst af en sol, som aldrig går ner.

Vårt mål är imperium romanum,
imperium cæsarianum,
nyfödt af ungdomlig saft,
med norrsken och sydsolens lågor
speglad i världshafvens vågor,
buret af Atlas' föryngrade kraft.

Vårt mål är det forndrömda ena
världsträd, som vidt skall förgrena

saften af odlingens gren,
trädet, som vida skall bära
drömmar om lycka och ära,
drömda i Perikles' ljusa Atén.

Vårt mål är en aurea ætas,
där händer förenas och flätas,
glömska af färg eller ras,
där täflande indier och neger
broderligt kämpa om seger
med jude, kines och japan och kaukas.

Jordtankar täflande hinna
stjärnor, som onådda brinna,
gåtor, dem hjärna ej löst.
Säd skall ur öknarna bringas,
regn skall ur himmelen tvingas,
paradis växa, där sandstormen föst.

Där vandra till vintriga sfärer
imperii pionierer
till bortglömda stammar och folk.
Med häpnad förnimma barbarer
från återuppståndna cæsarer
världsviljans budskap af långväga tolk.

Med häpnad barbarer förnimma,
hur pölen är fader till dimma,
hur fåvett är moder till last,
hur ingen blir kränkt för sin tanke,
hur fjärrsynte ej nämnas kranke,
hur mannen är man utan klass eller kast.

Med undran de höra och spörja,
hur ingen är född för att sörja
och ingen att dåsa förnöjd,
hur det bästa sig jämt må förbättra,
hur människan danats att klättra
till svartaste djup och till hvitaste höjd.

Därute vid världsoceanen
splittrar sin svallvåg orkanen
och ryter om växling och dom.
Vindar som kvida och skria,
spela en strafflitania
om ett slocknadt Atén och ett kedbundet Rom.

Därute vid världsoceanen
sjunger om aftonen svanen

sin sång under världshvälfd kupol,
och mänskorna lyssna och höra
det dallra i hjärta och öra
en klang af ett alltonigt världsmodersmål.

Vågor, som vältrade tunga,
jämnas och klinga och sjunga
spådom i snäcksand och tång.
Det sjunger i morgonväkten,
sjunger om ofödda släkten
en orgelbrusande siaresång:

Vårt mål är det forndrömda ena
världsträd, som vidt skall förgrena
saften af odlingens gren,
trädet som vida skall bära
drömmar om lycka och ära,
drömda i Perikles' ljusa Atén.

Vårt mål är imperium romanum,
imperium cæsarianum
för friborna kvinnor och män.
Det varslar om nyklungna toner,
det trampar af nya legioner,
det är romareörnar, som höjas igen.

De vandra mot vintriga sfärer,
imperii legionärer,
imperium som gränser ej ser:
»Vårt mål är imperium romanum,
anglo- slavo- germanum,
lyst af en sol som aldrig går ner!»

Le rêve.

(Till Détailles tafla.)

På piporna af kopplade gevär
strör lägerelden tusen vallmoknoppar,
och när en plötslig vindil stiltjen skär,
sänks rökens täcke öfver stela kroppar.
Champagnerfälten hägna nu en här:
där vinet grott, i morgon blodet droppar;
där bergen gladts åt skördetågens ström,
ser natten tropp vid tropp och töm vid töm.

Mot ränseln luta de sitt hufvud trött,
hvar man mot kylan i sin kappa lindad.
När elden färgar slumrarns anlet rödt,
han syns ej längre blek och vissenkindad.
Du vet ej, hur hans hjärta bultar slött,
hur tom hans själ, af intet hopp förblindad;

du vet ej, hur han fruktar nästa dag,
och ej, hur visst han vet sitt nederlag.

Nu glåmar natten med en häxas hy,
där vredesmoln i hotfull snabbhet draga.
Och hvarje skugga syns den andra fly,
och hvarje skugga syns den andra jaga,
och hvarje moln syns mänsklig skepnad taga,
och hvarje skepnad skiftar, nyckfullt ny.
Men lägrets poster, stödda på gevären,
se drömmens himmel spännas öfver hären.

— — — — — — — — — — — — — — —

Och skymtar i skyn ej en segrande armé?
och fanan, som veckas och slår,
det lyser som fordom ur färgerna de tre
dess härliga namn: trikolor.
Det sorlar, det väfver sig af trummor och af sång,
det gnäggar, det stegrar sig en häst i eldigt språng.
Det manar, det ropar: »Nu, fransmän, låt se,
hvad äran med fransmän förmår!»

Det stiger ett jubel ur unga strupar gladt,
och det brusar af basar en kör:
»Mot kanoner, mot bröstvärn, mot graf och kasematt
våra leder han stormande för.

Och samlas hela världen i tusenfotad flock,
hvad mäktar hela världen mot den endes gråa rock,
hvad mäktar allt vett mot hans bredvikta hatt
och allt rop mot ett 'vive l'empereur'!»

Bland kråmande hästar och bland frasande standar
det skymtar en ryttarehamn,
och skuggan, som djup i fjäten honom far,
kring skarorna räcker sin famn.
Hon skymmer med sin vinge öfver himlens fyra
hörn,
hon flyger öfver månen som en väldig kejsarörn,
en glidande dröm ifrån segrarnas dar
med häpnaden fäst vid sitt namn.

Förbi — åh, förbi den stolta skuggan drar,
ett tigande, väldigt förbi.
Nu skräller ej marsch, och nu klingar ej fanfar,
ej stormningens åskande skri.
Ur grånade åkrar, där morgonstrimman gryr,
det sprider sig, det sorlar som af en här, som flyr,
det sorlar om Frankrikes glömda Gloire
och om Frankrikes döda Génie.

— — — — — — — — — — — — — — —

Det gryr, det gryr — de sista kolen dött,
den sista stjärnan blinkar för att släckas.
Men posten lutar på geväret trött —
hör, hären mumlar, knutna näfvar sträckas
i hetsig dröm — och denna här skall gäckas
liksom en man, hvars mod en hägring födt,
hvars hopp är: minnas, och hvars framtid: sakna.
Det gryr, det gryr — och till Sédan de vakna.

Déroulède.

Han stod i den stelnade strömmen
af gatans messieurs och mesdames
och höll en paradhäst i tömmen,
så kavallen ej mäktade fram.
Gardisterna, sadel vid sadel,
i stigbygeln reste sig upp
med nyfiket ömkande tadel
för en galning, som hejdar en trupp.

»Monsieur, ni har Frankrikes heder
och Frankrikes skam i er hand —
ni befaller de tappraste leder,
som kämpat för Frankrikes land —
ni känner, att fredsrepubliken
har burit oss smälek och ve:
se Gallia trånar besviken,
drag ert svärd mot Palais Élysée!»

Han stod i den vårblåa dagen
i glödande ynglingaskick,
och stel på de hänförda dragen
föll ryttarens häpnande blick.
Promenadkäppen lyftad i handen
som en manande fältherrestaf,
han kallade in öfver stranden
omstörtningens lättrörda haf.

Han stod i den stelnade strömmen
af gatans messieurs och mesdames,
men högt öfver skyarna drömmen
på örnvingar sväfvade fram.
I den stimmande köpmanstrafiken,
i vagnars och hästhofvars larm
han tänkte slå ner republiken
med ett eggande grepp af sin arm.

Det trädet, där preussarne ruskat
som fallmogen frukt Bonaparte,
där klerker och mäklare fuskat
med Orléans' kungliga kart,
det trädet står åter som hägring
en vårdag doftande späd
och lyser i blommande fägring,
ett världsomfamnande träd.

Den nya, den praktiska tiden,
som byter »gloire» mot »honneur»,
skall lyssna till knastrande siden
och trumpeternas hämnarekör.
Det skall hvina en storm öfver Rhenen,
det skall lysa en blixt på La Manche,
så att tyskarne taga till benen,
så att Frankrike får sin revanche.

Han höll en paradhäst i tömmen
bland gatans messieurs och mesdames,
och hans anlete sken som i drömmen,
när man nyfiket koxade fram.
Och han smålog, paradgeneralen:
»Gardister, gif akt, gör er plikt!
Tag hand om monsieur, han är galen —
han har läst oss på gatan en dikt!»

Kamp.

Det kämpar i skogen af saft emot saft,
det kämpar af cell emot cell.
Det trädet har rätt, ty det trädet har kraft,
fast suget af mossornas fäll.
Det skjuter, det spjärnar, men där det sig häft
på envisa rötter ur dyn,
det ser ej den skalade stam, som det kväft,
där det fritt står och kikar mot skyn.

I mosse och grop och i sjö och i damm
göra gädda och abborre jakt,
och syker ett följe af småfisk fram,
där gäller ej fred eller pakt.
I morgonens stillhet har döden brådt,
på hvinande vingar han far —
det gläfser af hund, och det knallar af skott
i kvällsluft ljummig och klar.

Hvart blinkande fält, som med blåklint är strödt,
är gödsladt med tusendes blod —
där vallmo lyser i prunkande rödt,
ett bullrande fältslag stod.
Kring templet, där prästen signande bjöd
sina bröder en stund andas ut,
var fordom en vildmark, där nejden ljöd
af en kämpande vildmans tjut.

Vi kämpa, vi kämpa i sofvande fred,
vi kämpa för bröd och för luft,
vi kämpa för kult, och vi kämpa för sed,
för vantro, för lögn och förnuft.
Vi kämpa hvart lefvande andetag
en strid mellan vett och begär,
vår hjärna har dunkat af hundrade slag,
som striddes af tankarnas här.

Det flämtar, det jagar i hvinande jakt
i maskinernas surrande tramp,
i skoflars och remhjuls pustande takt
en aldrig rastande kamp.
Det kämpar, det rullar i städernas rök,
i myllrande människoström,
tills dagens darrande oro dök
i nattens hvirflande dröm.

Det flämtar, det skriar — när hinna vi frid,
när lägger sig jakten till ro?
Det svarar, det gnyr — har ej tid, har ej tid,
för den trötte har grafven ett bo.
Det pustar, det rasslar som såg och som knif,
det hväser som ångpannors glöd —
den där hatar striden, han hatar sitt lif,
den där tröttas, nalkas sin död.

Hell, väldiga lif, din flämtande jakt
och din växlings eviga gång!
Hell allt som prunkar i fältslagets prakt
eller dånar i hamrarnas sång,
i trummans appell eller isarnas knall,
allt som blänker i blixt eller knif,
i blodets harm och karteschernas fall,
din väldiga kamp, o lif!

IV.

John Ericsson.

Han var svensk, han var född i det hjältarnes land,
»som är och som blir, hvad det var»,
där en storhet får vara en storhet ibland,
om han haft en minister till far.
Han var barn af ett land fullt af afund och köld,
fullt af skåltal och »fosterländskt» nit,
de tandlöses land och det multnades sköld,
Eldoradot för präster och sprit.

Han var svensk, han var född af det härliga stål,
som väntar på svenskarna än —
som fraktas med utlandets smedjor som mål,
och som köpes för dubbelt igen.
Han var barn af det land, som älskats så varmt
af den minste, som hemifrån gick,
när hans hem och hans land var för kulet och armt
att skänka hans kärlek en blick.

Han var född i ett land, där begåfning är brott
för härskande Skråköpingsbor,
i ett land, där allt annat är Lilliput-smått
och blott halsen Gargantua-stor.
I vårt land var han född med — o ve — karaktär
och — så sorgligt — med sekelgeni:
»Och därför, min vän, du passar ej här —
var så god, passagen är fri!»

Och han for, och han stred, och han led, och
han svalt,
och han möttes af dumhet och hån,
men ett mod, som kan kämpa med kallt emot
kallt,
det hade han hemmaifrån.
Hur gudarnes afund gaf slag och grep tag,
sist klippte han gudarnes klor —
och det lästes i Skråköpingsbladen en dag:
»Vår landsman därute är stor!»

Ur hjärnan hade han byggt sig en värld,
som gudarnes afund ej nått,
ur hjärnan skapat sig lycka och härd
och ett land, där ej snille är brott,
där ingen sporde, hvems ättling han var,
där berömmet var mer än en fras:

»Hans gärningar voro hans mor och hans far,
han har frälsat en människoras!»

Du land, som nu hyllar med fester och tal
den du kallar omsider din son,
har du panna att hälsa med skrytets pokal
den du jagade hemmaifrån?
Är du viss, det var dig, som loforden gällt,
när man prisat hans fädernesland?
Är du viss, att ej stoden vid Mälarn du ställt
haft sin plats på en ädlare strand?

Där han föddes, var allting för slött och bekvämt
att räcka den unge sin hand.
Där han föddes, var allting för adelsförnämt
att erkänna frändskapens band.
Där var han en främling, när striden var hård
midt i bruset af täflingens älf.
Där drefs han från land utan hjälp eller vård:
»En ofrälse hjälpe sig själf!»

Du land, som då lämnat för vind och för våg
din son utan huld eller hägn,
du har ingen del i hans segraretåg,
i saluten och blommornas regn.

Hans mor är den fria och stora nation,
som ej ratar en käck »parveny»,
nationen, som reser åt snillet en tron
tätt invid sin frihetsstaty.

Du land, se, hans namn är för stort att få rum
i bördens och afundens land.
Hans mor är ej hon, som står trångsint och stum,
där det tarfvas en själ och en hand,
ej hon, som förgäter för sagor och prål,
att barn tarfva sagor, ej män —
hans mor är det härliga, svenska stål,
som väntar på svenskarna än.

Tiggarnes fosterland.

Vårt hemland, det är våra trasor,
vårt hemland vår tiggarekost.
Blott sommaren tänder oss brasor,
vårt hemland är dimma och frost.
Vårt hemland är stenhårda marken,
vårt hemland är trug och förakt,
vårt hemland är knuffen och sparken
af enhvar som har lust och har makt.

»Vårt hemland, vårt land är i fara,
till vapen att värna vårt land!» —
Det är rikemans fosterland bara,
som kan fresta en röfvares hand.
Låt de rika för mat och för brasor,
för kläder, för njutningar slåss —
vårt hemland, det är våra trasor,
vårt hemland tar ingen från oss.

»Förrädare, skälmar I ären,
som ej ömken ert land i dess nöd!»
Drag i fält, ni vid rikemanshären,
vårt hemland är tiggarebröd.
Drag i fält, ni som diats af spenar,
edert land är en kelande mor —
vårt hemland har närt oss med stenar,
vårt hemland har smekt oss med klor.

Drag i fält, ni, när trummorna rulla,
och när fanorna braska sin ståt —
drag i fält: ni ha ränslarna fulla,
och befordran skall följa er stråt.
Drag i fält, ni som valt edra fäder,
ni som ärfva en rikemansbörs,
drag i fält, ni, i nysydda kläder
och försvara ert land, om ni törs!

Drag i fält — när ni vunnit bataljen,
skall ni mötas med blommor och tal,
och den tappraste höstar medaljen,
och en grefve blir nämnd general.
Och freden ger ära och byten
och ämne för dikt och för dröm —
ja, freden belönar rekryten
med träben och tidningsberöm.

Drag i fält — när ni tappade slaget,
när ni komma som hemlandets skam,
då, kamrater af tiggarelaget,
då är tiden att våga sig fram.
De ha flyktat för slagfältens fasor,
de ha svikit sin kelande mor:
vårt hemland, det är våra trasor,
det skall värnas med tänder och klor.

Till vapen, I tiggarkamrater,
för luften, för hånet vi slåss!
Vi äro som födda soldater,
ty intet förloras med oss.
Vi tarfva ej valthornens toner
och trummans förledarelåt —
vi föddes till mat för kanoner
och dö utan liktal och ståt.

Till vapen, försvarom vårt rike,
kamrater vid traskompanit —
än se'n, om man dör i ett dike,
man var nära att ta batterit!
När kanonerna upphört att dundra
och karteschen att plöja upp sand,
skall man hitta de trasiga hundra,
som försvarat sitt fädernesland.

Min protektor.

När i sköldarnas hägn
under pilarnas regn
gå till striden akajer och troer,
har hvar lågättad karl
sitt förvar och försvar
bakom ryggen på sina heroer.
Men vinner så troernas fylking ett slag,
skrika slafvarna strax: »Det var jag!»

Men vid Styx, ja, mig tycks,
att den kransen, som rycks
från fru Fama bak ryggen på Hektor,
ej har glans lik en mans,
som har vunnit sin krans
utan hjälpare eller protektor,
och mig synes att bäras af ök öfver älf
ej så stolt som att trotsa den själf.

Huru drygt Odyssevs
låtsar täfla med Zevs,
hur i tältet stoltserar Akilles,
få med lock eller pock
de dock alltid sin flock
af slafvar, som längta till gilles,
en flock af akajer, som skryta däraf
att få heta en härskares slaf.

Men är du än trygg
bak din härskares rygg,
får som månen af solen din ära,
mig tycks, att dess dån
skulle klinga som hån
och som skam att af smulor sig nära
och som tvång att ej tåras och le, när du vill,
om ej härskarn ger tecken därtill.

Nej, vid Styx, Odyssevs,
nej, vid Zevs, Akillevs,
jag söker er ej till protektor.
Jag vill pröfva uppå
att allena bestå
utan skärm af Eneas och Hektor.
Jag föraktar att bäras af ök öfver älf,
jag vill kämpa mot hvirflarna själf.

Jag vill slåss och förgås,
om ej seger bestås,
som en karl, ej en myra i stacken,
och förslår ej mitt värn
emot slafvarnas järn,
godt, jag faller och sparar mig tacken,
och täckt af min egen sköld i mitt fall
går jag in i Proserpinas hall.

Jag vill våga och slåss,
kanske seger bestås
utan hjälp af Akilles och Hektor.
Jag vill klyfva min älf,
vill besegra den själf,
jag vill vara min egen protektor.
För slafvarna vare du gud, Odyssevs,
mig lyster att själf spela Zevs!

Profeter.

När svanen steg öfver tak och mur,
då vardt där ett snatter bland ankornas flock:
»Så är det att gynnas af medvind och tur,
och i medvind flyger en anka ock.
Men svanarna äro ett själfnöjdt patrask
och utan hänsyn för ankors tropp —
pass på, att han hinner till popplarnas topp,
och se'n pladask!»

Och svanen steg öfver popplarnas topp,
och vingen hvilade säker och trygg.
»Håhå, han är djärf, vill mot klinten opp,
slå vad, att han stannar på bergets rygg.
Den stackarn vill täfla med tuppen i byn,
som gnisslar i vinden på kyrkotorn —
håhå, men vi lefva på vishetens gryn
och tröskade korn.»

Och svanen gled öfver åsens granit,
och ankornas visa förstånd stod still.
Än syntes mot etern bländande hvit
en svanvinges skärhet blixtra till.
Nu gjorde det ondt i ankornas blick,
det blåhvita gliset i höjden spann —
han flydde, han minskades, nu som en prick
han i sol försvann.

V.

Victrix.

När vid ditt lömska svek mitt hjärta fasade
och för en annan du min trohet glömt,
den ljufva bild jag i mitt inre gömt
i hatfull glädje då jag söndertrasade
och svor att din Adonis' kärlek råna dig,
att evigt hata, evigt, evigt håna dig.

Jag trampade min unga sorg med fötterna,
ett gäcksamt löje till min läpp jag tvang,
en munter visa från kitharan sprang,
fast smärtan malde in i hjärterötterna.
Jag njöt att se, hur i din själ du sårades,
hur ögat mulnade och hemligt tårades.

Jag låddes vid, som ej din smärta rörde mig,
fast blott från läppen ljöd mitt torra skratt —
jag kvintilerade så lätt och gladt,
som om all världens salighet tillhörde mig.

Men när du gråtande ur salen flydde mig,
för gränslöst jubel knappast strupen lydde mig.

Då svor jag dyrt att skoningslöst förfölja dig
med giftigt gyckel och med grymma sting,
att smida vapen af all världens ting
och med ett evigt pilregn öfverhölja dig.
Jag svor att din Adonis' kärlek råna dig,
att evigt hata, evigt, evigt håna dig.

Hur hastigt växla vintrarna och vårarna!
När flåsande min flyktings spår jag hann
och dig i gråt och bitter klagan fann,
jag föll på knä och — kysste undan tårarna.
Jag bad om gunst och nåd och öfverseende
och steg till himlen vid ditt skälmska leende.

Rast.

Jag bette min häst vid vägens damm
bland guldgröna flugor och solkig ranunkel —
då stack där ett spanande hufvud fram
ur herregårdsparkens dunkel.

Det hade en mängd att spörja mig om,
en blick för mig själf och ej för mitt hölje —
det var annat än flinet, hvarhelst jag kom,
och skällande hundars följe.

Och jag, som bister mot världen ser
och alltid har tungan och knifven tillrätta,
hur det var, jag måste min blick slå ner
och bekänna kort och berätta.

Jag talte om allt som händt mig på jord,
min tunga teg hela tiden för resten,
men en själ kan höra de tystaste ord
och predika bättre än prästen.

Jag fick mig en lång predikan till lifs
om all min vildhet och oro och fikan,
en predikan mot allt som bits och som rifs,
en skonlös försoningspredikan.

Det var en så härlig ansiktsoval,
där låg sådan godhet i ögonvrårna,
och de djupblåa ögonens fångande tal —
ja, nog blir han salig som får'na.

Jag kände mig glad, och jag kände mig svag —
ah, hvad svalkan kom skönt ifrån parkens dunkel!
Men bättre passar en karl som jag
bland flugor och damm och ranunkel.

Gud vet, om jag mäktade skapa mig om,
och man toge mig mot, nog skulle jag trifvas,
där jag sluppe att hutas, närhelst jag kom,
och huta igen och knifvas!

Nog ville jag bada mig grundligt ren
i de talande ögonens vänliga vatten,
nog kunde det tändas en vårsols sken
i den vintersprakande natten.

Gud vet? Törhända ej vattnet förslog
att taggar och damm ur porerna rensa —
ho vet, törhända i natt jag drog
tu solar som vårligt glänsa.

Min häst är hvilad vid vägens damm,
han har betat nog ibland solkig ranunkel.
Mellan nässeldiken går vägen fram,
som leder ur parkens dunkel.

Jag hoppar i sadeln, ej hör jag, ej ser
mot sidan, där knäckta kvistarna knaka.
Jag blundar, när kampen jag sporrarna ger:
för mig finnes intet *tillbaka*.

Sten.

Och hennes hand min hand vill kärligt fatta,
och hennes öra lyssnar efter ord.
Jag söker le — jag kan blott hånfullt skratta,
mitt gamla löje finns ej ofvan jord.

Då rycker hennes läpp, och ögon gråta,
som fordom fylldes blott af skämt och spe.
»Du käre,» hviskar hon, »kan du förlåta?»
Hvad? Att jag glömt, hur varma mänskor le?

Ja, jag är sten — och gråter eller gycklar
du pärletårar eller silfverskratt,
jag har förlagt mitt gråa fästes nycklar,
och vakten mutar ingen drottnings skatt.

Är det en frost, som har förstenat dragen?
Din makt är ingen, och din tid förbi:
se, månen döljs, reveljen bådar dagen,
och cittertonen drunknar bort däri.

VI.

I SINIGAGLIA.

DRAMATISK SKIZZ.

PERSONER:

CESARE BORGIA.

OLIVEROTTO, hertig af Fermo.

VITELLOZZO.

PAOLO ORSINI, condottiere.

FRANCESCO VITELLI.

Medlemmar af ätterna Vitelli och Orsini. Pager.

Gästabudssal.

I Sinigaglia.

PAOLO.

Ditt ädla vin
bör njutas med måtta,
ty först kan det göra oss alla till svin
och förgifta din fiende sen som en råtta.

CESARE.

Vän Paolo, drick då ej mer än du tål!

PAOLO.

Jag skalkades bara — din skål!

CESARE.

Min Oliverotto,
jag dricker med dig!
Jag har rasat som du, visat klor och fört krig,
fastän nu gudilof jag har stadgat mig
och lärt sjunga med voce sotto.
Din skål — och vänskapen vare vårt motto!

OLIVEROTTO.

Salutem, hertig! Och måtte din plan
att Romagna behärska
få utsikter för sig endera dan!

VITELLI OCH ORSINI.

För fan!

VITELLOZZO.

Han är min unge.

CESARE.

En fullvuxen svan.

PAOLO.

Nu skryter det torra trät af det färska.

OLIVEROTTO.

Tre ting mäkta skapa en kung:
en här, en skurk och en pung.

VITELLOZZO.

För att vara så ung —

CESARE.

Han gör mästaren heder, fast jag bekänner,
att hellre än slafvar jag gör mig vänner.
En hatad krona är tung.

OLIVEROTTO.

Som det pärlar i fatet
i ljufligt rödt
och flyter och flödar, ditt vin är sött.
Men hvad är ditt vin emot hatet?

CESARE.

Ditt tal låter styggt.

PAOLO.

Ja, det må jag säga.

FRANCESCO.

Och såsom han talar, går han tillväga.

OLIVEROTTO.

Där kan jag berömma mig ärligt och tryggt,
att aldrig jag baxnar tillbaka skyggt
för en stöt eller tu att en landbit få äga.

CESARE.

Som han talar nu,
om det föll en i tycket,
med kallt blod han skure mig strupen itu.

VITELLOZZO.

Han har druckit för mycket.

OLIVEROTTO.

Nej, ingen är säker — icke ens du.

CESARE.

Det var roligt att höra ditt ord i det stycket.

OLIVEROTTO.

Du kan gärna få utge min mening af trycket.
Åsido vårt prat
om vinning af land och förstoring af stat —

jag kunde väl pruta
om slikt med en aktad och orädd kamrat —
men mitt hat
vill jag njuta.

FRANCESCO.

Ah, corpo, hvad han är full!

OLIVEROTTO.

Och ser jag det brinna
i ögonens hinna
som svafvel med låga grönaktigt gul, —
när kinden får färgen
af bolmörten eller af ärgen, —
när det svänger i hjärtat tu gnagande hjul,
då är lifvet stort och mitt mod såsom bergen.

CESARE.

Han är improvisator en smul.

OLIVEROTTO.

I regel
jag ser allt det där i min egen spegel.

PAOLO.

Du befordrar väl många till pinbänk och stegel.

OLIVEROTTO.

Man kunde så tro af mitt tal,
och det vore väl äfven mitt ideal,

men mitt fånghus är byggdt af så bräckliga tegel,
och ej får man lita för blindt på sitt folk,
så jag nöjer mig hittills med gift eller dolk.

CESARE.

Men erkänn: du känner dig stundom allena.

OLIVEROTTO.

Jo, det vill jag mena!
Och däraf mitt mod,
att jag vet hvarje stund
där gnisslar en hund
om mitt lif och mitt blod.
Och däraf min fröjd,
att jag hör deras tramp,
när de smyga, de små,
om blott utan kamp
på min bergfasta höjd
små kattklorna kunde mig nå.
Allena jag är,
ingen man har jag kär,
ingen kvinna kan narra mig ut i det blå.
Intet löfte jag tror,
har ej mor, har ej bror —

CESARE.

Per bacco, det kan man förstå.

OLIVEROTTO.

Hvad skall man med två,
där en kan förslå?

CESARE.

Men om samtliga rofdjuren hota med gapen?

OLIVEROTTO.

Jag har vapen!
På mitt klippcitadell
gör hvar morgon jag rond,
gör jag rond hvarje kväll,
om törhända där gömt sig en lejd vagabond.
Och han skördar sin lön
utan rannsakning, präst eller aftonbön.
På mitt klippcitadell
är som pantern jag trygg,
och från klippornas rygg
ser jag kyrkor och tjäll
såsom kryphål åt mygg,
hör jag gatornas sorl som ett myggsurr en kväll.

CESARE.

Men om myggorna spela personer?

OLIVEROTTO.

Jag har mina blanka kanoner,
som behärska stan,
som Pompeji behärskades af sin vulkan.

CESARE.

Men om köpta spioner
nu mutat ditt folk
och väpnat din lifvakt med lönmördardolk?

OLIVEROTTO.

Blott en finger det rörs,
i min kammar det hörs,
jag har vägglur och fallgolf och galler:
blott ett tryck af min hand,
och han faller
bland okända vågor i bottenlös sand.
Men min lifvakt är vald
och furstligt betald —
de gifva sitt lif för mitt lif i bataljen:
de äro ett band,
som i hela vårt land
utan mig vore korpmat i galgen.

CESARE.

Vid min far,
min vänskap, men också min afund du har.

OLIVEROTTO.

Men mitt fastaste värn
det är armarnas kraft,
det är musklernas järn,
det är ådrornas saft,

är mitt öga, som klart
plockar sönder en list,
är mitt svärd, som med fart
bringar slut på en tvist,
är min pamp, som i kamp
skaffar fiender kramp,
är det fräckaste mod,
som behärskat ett folk och regerat ett blod.

PAOLO.

Det är skryt.

FRANCESCO.

Ingen konst är att skräfla —
Det kan hvar rekryt,
som kan svärja ett »tusandjäfla».

VITELLOZZO.

Se, han ler,
han föraktar att kifva om fakta med er.
I kännen ej herren till Fermo:
om han ville, han läte väl sabla er ner
som vid Vespern en gång i Palermo,
när det ljöd: »Inga franker mer!»
Den där vet, hur han lagt
sin stad i sin makt — — —!
Se, han darrar — — —!
Det borde ni gjort, era narrar,
som ha lifvet af hans förakt!

CESARE.

Min ärade gäst,
jag ber er ej hota med mord på min fest.

OLIVEROTTO.

(*Rusar upp, ropar utåt.*) Min häst!

CESARE.

Men min Oliverotto —

OLIVEROTTO.

Farväl till härnäst,
jag är led vid er voce sotto!

PAOLO.

Men —

OLIVEROTTO.

Dunder och pest!
Mitt ord är så godt som bevittnad attest.

CESARO.

Carissimo, håll dig i ro!

ORSINI OCH VITELLI.

Vi tro dig, vi tro.

OLIVEROTTO.

Guds död,
min kusin,
sen man druckit ditt vin,
tycks man tarfva ditt stöd.

CESARE.

Det är vreden, som gjort dig så röd.
Ej rätt du oss känner:
när du är ibland oss, du är ibland vänner.
Tro mig,
det är godt,
när allena man stått,
att med likar få mötas i vänskap blott.
Det är fred efter krig.

OLIVEROTTO.

Håll munnen på dig,
din facchino,
och tänk på ditt dåd mot Urbino!

CESARE.

Jag nekar det ej,
en erbjuden hand må man trycka,
och när handslaget bjuds af fru Lycka,
hvem säger då nej?
Men fred,
det tarfvar du med,
och ibland må man voce sotto
taga vänskapen an såsom motto.
Sedan lurarnas skräll
i ett rasslande slag
fyllt öronen länge en solstekt dag,
man känner sig säll,
när det åter blir kväll,
eller huru, min Oliverotto?

OLIVEROTTO.

Du räf!
Du spindel,
du menar mitt öga har bindel?

CESARE.

Du är godlynt, om också du spelade sträf.
Och ej vet jag, hvaröfver
du klaga behöfver:
för dig har jag aldrig spunnit min väf!

OLIVEROTTO.

Ty den näfven
slet alltid maskorna sönder i väfven.

CESARE.

Då vet jag, fullväl,
mina vänner Orsini,
I kunden ha skäl
att smäda ett grand på »facchini»:
vi ha varit i tvist,
och jag brukade våld,
och jag brukade list,
men Paolo var lika listig som båld,
och först sen hans krafter jag vägde,
jag vet, hvilken skatt i hans vänskap jag ägde.
Och nu, om han vill,
om ni vilja, ni alla, mig vägra försoning,
vid Kristi Lekamen, min dörr stänges till,
och ni slippa ej ut ur min boning.

PAOLO.

O Cesare, minns ej vårt dammiga gräl,
Orsini äro ej döfva för skäl.

ORSINI OCH VITELLI.

Här, här, våra händer!

OLIVEROTTO.

Rätt så — låt'en klösa er en i sänder!

CESARE.

Låt oss byta om bägare — här är ett vin,
aromen är fin,
helt nyss har dess ålder jag pröfvat.

OLIVEROTTO.

Tag hit,
din smilska bandit,
mig skadar ej gift — jag har öfvat
mitt blod mot den skarpaste aconit.

PAOLO (*till Oliverotto*).

Tersit!

CESARE.

Dina smädelser skulle mitt hjärta bedröfvat,
om ditt ord hade makt att så misstro och split.
Se här,
jag smakar på drycken —
låt skära min mage i stycken,
om mera bevis du begär.

Orsini, en skål för vår sista bataglia:
välkomna till Sinigaglia!

FRANCESCO.

Din välgång, Cesare! Frid och förbund
mellan Romas ätter,
så visst som jag bägaren sätter
till läppen i denna stund!

VITELLOZZO.

Din välgång! Din lycka blifve
som din tanke vänlig och stor —
att min lärjunge tänker på tänder och klor,
för hans ungdoms skull du tillgifve!

OLIVEROTTO.

Din välgång, min bror!
Jag var dum, när som gäst till en like jag for.

CESARE.

Han är rädd.
Vill ni tro,
han i pansar är klädd,
och han löste ej sporren från sko.
Han är djärf i bedrift,
men han vurmar om gift,
och han drömmer sig gäst i sitt eget bo.
Han är van att befalla
och svära och dundra och gjuta ut galla.

I hvar tanke, hvart ord
han drömmer om mord —
och vänner som glamma vid gästabudsbord,
äro lömskare, tror han, än alla.
Och dock vill jag se
under ögonbrynen
den som säger mig skapt att förvända synen
och svikande le.
Jag vill skåda den vansinneskranke,
som menar, att jag
under anletets dag
nu gömmer en nattboren tanke.

OLIVEROTTO.

Du är mästare af dina drag.

CESARE.

Jag öppet vill bekänna
er alla en plan,
som törhända kan blåsa som en orkan
litet svalka i Romas Gehenna.

OLIVEROTTO.

Drif då påfven ur stan!

CESARE.

Ni veta, det vimlar
af hertigar små,
som alla
rätt bistra befalla

och fylla båd' helveten, skärseld och himlar,
som skördaren ladan med strå:
miraculo, att deras lador förslå!

OLIVEROTTO.

Är det mig som han pikar, den skurken?

CESARE.

Italiens byggnad är murken.
När vädret blåser, ni hör, hur det knarrar
i bristande fogar, ni hör, hur det darrar
och brakar och ramlar — knappt stiltje det tål.
Förr hvilade dômen som himlens kupol
på eniga bjälkar och sparrar.
Förr höll den mot hagel och stormar och regn
och spände kring jordkretsens folkslag sitt hägn.
Och barbarernas röfvarelurar
förstummades brådt inför vördnadsbjudande murar.
Och nu — ni hör, hur det rasslar,
när en irrande fläkt
i de åldriga sparrarna prasslar.
Allt är brutet och bräckt,
en trasad ruin, emot natten ej täckt.
Och barbarernas röfvarelurar
ge hånande eko i remnade murar.
Där trampar en frank
på en däggande Lupa,
där ramlar en Jupiter stympad och krank
för en gallier i Rhodanus hufvudstupa.

En goterkonung kallar sig Cæsar
och hämtar sin lager med gotiska resar.
Jag spörjer er — hvadan
har i byggnaden smugit den ödande skadan?

OLIVEROTTO.

Spörj påfven, din far!

CESARE.

Jag har sport honom — vet du hans svar?

OLIVEROTTO.

Det är påfvens kostbara viner
och hans guelfer och guibelliner.

PAOLO.

Din tunga spar,
jag är guelf liksom mina kusiner.

OLIVEROTTO.

Hvad ändrar det sanningen, karl?
Nog rådde vi med både franker och goter,
om vi blott vore kvitt Alexanders nepoter.

CESARE.

Nepoten tackar dig, prins,
och förlåter.
Men jag minns,
jag var barn, Alexander tog mig i knäet —
nu har han ej kvar
sitt allvar från forna dar: —

»Se,» sade han, »maskarna tära på träet,
och om tio år
kan du se, hur pass stadigt det står.»

OLIVEROTTO.

Och maskarna äro vi hertigar alla,
som bringa kupolen att falla?

CESARE.

Om jag kände ett gift,
som på en gång rödde dem ut —

OLIVEROTTO.

Det var en bedrift,
som var värd sin salut.
Då hade du bäddat
all tapperhet i en gemensam grift.

CESARE.

Men Italien var räddadt.

OLIVEROTTO.

Är detta din plan?

CESARE.

Jag ville försona Italiens nesa,
jag ville af bergvuxen pinie och gran
den romerska hvalfrunden resa,
så långt som det bor en roman.

OLIVEROTTO.

Du målar, som vore du Giotto,
och om bygga som måla du kan,
det vore ett dåd för en man,
så sant jag är Oliverotto.
Sakrament, om jag bjuder min hand,
hvad värdighet får jag i staten?
Blir du Cæsar, så blir jag kamraten,
som ock kallar sig Cæsar ibland.

CESARE.

En Cesare styre Italiens land! —
Guds död, Vitellozzo, du flämtar,
fyll bägaren, page, till sin rand!
Ni fatta väl alla, jag skämtar
likt en Borgia som druckit ett grand.
Ty ni kunna förstå,
ej lider en friboren romare
en mäktig och opartisk domare,
som lägger oss småsinta lagar uppå.
Ni tro jag är dum:
men hvar i all världen,
Vitelli, hvar finge ert röfvarband rum,
som i gathörnen skipar justitia med svärden?
Colonna — Orsini — o tider!
Hvad blefve det af edra eviga strider?
Min dyre prefekt,

hvem, menar du, mutor dig gåfve
eller skänker, förlåt, vid valet af påfve?
Hur födde sig sedan er furstliga släkt?
Mina vänner, ni dricka för litet,
er färg är som gryningen gul —
har jag skrämt er en smul,
låt mig böta, jag vidkännes vitet.
Ni kunna förstå, —
sacramento, ni gör mig förlägen,
den planen kan ingen våga sig på
och ej först rödja eder ur vägen.
Och säg, om ni vill,
kan en prästson ha hjärta därtill?

OLIVEROTTO.

Ha, diavolo, jag är förgiftad!

CESARE.

Carissimo, säger du det?

OLIVEROTTO.

Men du fastnar, din skurk, i ditt eget nät,
om ock du af påfven är skriftad.

CESARE.

Min vän, du är rusig.

OLIVEROTTO.

Jag härdat min kropp,
till öfning gifter jag druckit.

CESARE.

Så länge ditt hjärta ej spruckit,
carissimo, finns det väl hopp.

PAOLO.

San Giovanni, det fräter, det bränner —

FRANCESCO.

O Virgo, jag känner, jag känner —

CESARE.

Men hvad står då på, mina vänner?

VITELLOZZO.

Gif — vatten — jag dör!

ORSINI OCH VITELLI.

O, jag dör!

CESARE.

Nu tror jag de skämta i kör.

FRANCESCO.

Låt hämta, låt hämta en pater!

OLIVEROTTO.

Det kallar han fred efter krig.

VITELLOZZO.

Min lärjunge förd i fördärfvet af mig!

PAOLO.

Madonna, förlåt våra dater,
och gör genom skärselden dräglig vår stig
för mig och för mina kamrater!

OLIVEROTTO.

Och dock, Cesare, trotsar jag dig.

PAOLO.

Dessa kval, som min hjärterot bränna —

CESARE.

Det är stormen, som svalkar Gehenna,
det är rikslrädets maskar som dö.

OLIVEROTTO.

Du själf bär döden i frö.

CESARE.

Du ligger och känner dig liten.

OLIVEROTTO.

Du står där och menar dig stor,
men du djäfvulens bror,
du är redan af djäfvulen biten.

CESARE.

Nu dog Paolo — rosslar han? Lyss!

OLIVEROTTO.

Jag förbytte din bägare nyss.

CESARE.

Du skämtar — jag ser af ditt löje,
att ditt sista skämt gör dig nöje.

OLIVEROTTO.

Se bägaren — ser du den där?

CESARE.

Guds död — skurk — Oliverotto!

OLIVEROTTO.

Är det mer du begär,
utopiernas Giotto?
He? Vänskapen vare vårt motto?

CESARE.

Orsini — Vitelli — vid vänskapens bord
alltredan hviskat sitt sista ord.
Vitellozzo har gått till de döde,
och lärjungen bidar sin mästares öde.
Du är seg, carissimo, dock skall du dö,
jag hör vingar susa från dödens ö.
Hvi ler du? Jag vacklar — bah, rusig en smula —
du ler — dina drag äro grymma och fula —

OLIVEROTTO (*dör*).

CESARE.

Guds död, hören hit —
jag har druckit min egen aconit!

PAGERNA (*ila till*).

Innehåll.

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

